

1. ชื่อโครงการ

โครงการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรแพทย์ เภสัชและผู้สนใจงานด้านการบริหารผู้ป่วยระยะท้าย

2. หลักการและเหตุผล

2.1 การวิเคราะห์สถานการณ์

การขับเคลื่อนระบบการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย จำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนด้านการพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่บริการสุขภาพ ด้วยการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายควรเป็นส่วนหนึ่งของการบริการสุขภาพในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมภูมิจนถึงตติยภูมิ ดังนั้นการอบรมทีมสุขภาพ เป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนระบบบริการสุขภาพระยะท้ายให้เกิดได้เป็นอย่างดีและเป็นรูปธรรม ขณะนี้ในประเทศไทยยังไม่มีศูนย์ที่ทำหน้าที่อบรมด้าน Palliative Medicine จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเพื่อเป็นแหล่งในการพัฒนาบุคลากรทั้งนักวิชาชีพและบุคลากรอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือสนใจงานด้าน palliative care และควรทำให้เกิดขึ้นในทุกภาคของประเทศไทย

จากการที่ Palliative Medicine ยังเป็นสาขาใหม่มากในประเทศไทย ในอดีตไม่มีการบรรจุองค์ความรู้นี้เข้าในหลักสูตรแพทย์ และทีมสุขภาพอื่นๆ ทำให้บุคลากรทางการแพทย์ขาดความรู้ ความเข้าใจในการให้การดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ แพทย์เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการให้การวินิจฉัยว่าผู้ป่วยอยู่ในระยะท้ายของโรค และควรได้รับการแบบ palliative care นอกจากนี้แพทย์ยังมีบทบาทสำคัญในการจัดการอาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีบทบาทที่สำคัญในการให้ข้อมูลโรคทางเลือกการรักษา และจัดการอาการในระยะก่อนเสียชีวิตให้จากไปอย่างสงบ ปราศจากอาการทรมาน

การจัดอบรมแพทย์เกี่ยวกับ Palliative Medicine จึงมีความสำคัญเร่งด่วน เพราะนอกจากจะช่วยในการจัดบริการดูแลผู้ป่วย ยังมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนทั้งแก่นักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน และบุคลากรวิชาชีพอื่นๆ ด้วย และเนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานวิชาชีพที่จัดอบรมด้านนี้ ในเบื้องต้นสมาคมบริหารผู้ป่วยระยะท้ายต้องผลักดันให้เกิดผู้เชี่ยวชาญรุ่นแรก โดยการจัดอบรมแพทย์ที่สนใจและมีบทบาทด้านการเรียนการสอนมาพัฒนา โดยในเบื้องต้นอาศัยความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ เมื่อมีผู้เชี่ยวชาญกลุ่มหนึ่งเกิดขึ้นแล้ว ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้จะทำหน้าที่เป็น trainers ต่อไป การจัดอบรมแพทย์ควรมีหลายระดับตั้งแต่ผู้เชี่ยวชาญด้าน Palliative Medicine จนถึงการอบรมสำหรับแพทย์ที่สนใจนำ palliative care ไปใช้ในงานของตนเอง รวมถึงแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป นอกจากนี้ควรมีการอบรมที่ต่อยอดในหัวเรื่องเฉพาะ และควรมีการจัดเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

2.2 วิเคราะห์ภาคี

สมาคมบริหารผู้ป่วยระยะท้ายประกอบด้วยภาคีเครือข่าย Palliative care ในโรงเรียนแพทย์ (ซึ่งภาควิชาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน และภาควิชาเวชศาสตร์ครอบครัว คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี เป็นหนึ่งในภาคีเครือข่ายสำคัญ) และภาคีเครือข่ายจากโรงพยาบาลต่างๆ ในกระทรวงสาธารณสุข จึงเป็นแหล่งรวมของผู้ที่สนใจงานด้าน palliative care และทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอน รวมถึงเป็นแหล่งรวมของผู้ที่เคยฝึกอบรมด้าน palliative care มาก่อน ทำให้สามารถรวบรวมบุคลากรที่สามารถมาช่วยในการฝึกอบรมเพื่อขยายฐานของผู้เชี่ยวชาญต่อไป นอกจากนี้สมาคมมีเครือข่ายแพทย์และพยาบาลที่ทำงานในระดับโรงพยาบาลต่างๆ ที่มีความต้องการด้านการพัฒนาบุคลากรทีมสุขภาพในระดับสูง เกี่ยวกับการจัดบริการในเบื้องต้นเนื่องจากยังไม่มีการจัดระบบบริการด้านนี้อย่างเป็นทางการ

ในประเทศไทย จึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศที่มีบริการด้านนี้อย่างเป็นระบบแล้ว เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการจัดบริการรวมถึงสามารถช่วยในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมและเป็นวิทยากรด้วย

2.3 แนวทางการดำเนินโครงการ

โครงการนี้เป็นโครงการย่อยของชุดโครงการสร้างเสริมสุขภาพในช่วงท้ายของชีวิต ที่เสนอโดยสมาคมบริบาลผู้ป่วยระยะท้าย เป็นโครงการร่วระหว่างสถาบันโรงเรียนแพทย์และศูนย์ palliative care ของสถาบันต่างๆ โดยการมารวมทรัพยากรบุคคลที่มีจำกัดเข้าด้วยกันและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาบุคลากร และเพื่อให้เกิดการเพิ่มของผู้เชี่ยวชาญอย่างรวดเร็ว แม้การพัฒนาศักยภาพผู้เชี่ยวชาญอาจไม่ได้เต็มที่เหมือนการสร้างผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกอบรมในต่างประเทศและใช้เวลายาวนาน แต่การลงทุนดังกล่าวจะไม่ทันการกับความต้องการที่เร่งด่วนในขณะนี้

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสร้าง Training Centers for Palliative Care ภาคละหนึ่งแห่งเพื่อเป็นแหล่งฝึกอบรมด้าน palliative care แก่ทีมสุขภาพและบุคคลที่สนใจ

3.2 เพื่อสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมแพทย์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งจะนำไปสู่การฝึกอบรมแพทย์เฉพาะทางด้าน Palliative Medicine ของประเทศไทยต่อไป รวมถึงการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาแพทย์และแพทย์ประจำบ้าน

3.3 เพื่อพัฒนาอย่างเร่งด่วนให้เกิดแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้าน Palliative Medicine ซึ่งจะทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาแพทย์และแพทย์ประจำบ้าน รวมถึงเป็นแพทย์ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในโรงพยาบาลต่างๆ

3.4 เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของแพทย์และเภสัชกรให้สามารถให้การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายได้

4. ตัวชี้วัด

4.1. ศูนย์ฝึกอบรม 4 ภาค ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการฝึกอบรมทีมสหสาขาที่ให้การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและบุคลากรอื่นๆ

4.2 หลักสูตรการฝึกอบรม Basic Certificate Course in Palliative Medicine ระยะเวลา 2 เดือน Certificate Course in Essentials Palliative Care Pain and Palliative Care for Doctors

การอบรมเชิงปฏิบัติการ

- Communication skills in palliative care
- Symptom management in PC
- Bereavement care
- How to provide home care and community participation in PC Palliative care for pharmacists

4.3 ผลผลิตของการอบรม

4.4 ความพึงพอใจในการฝึกอบรม

4.5 การติดตามระยะหลังการฝึกอบรมถึง impact ที่เกิดขึ้นในสถาบัน

5. เนื้อหาหลักสูตร

Basic Certificate Course in Palliative Medicine ระยะเวลา 2 เดือน Certificate Course in Essentials Palliative Care Pain and Palliative Care for Doctors

การอบรมเชิงปฏิบัติการ

- Communication skills in palliative care
- Symptom management in PC
- Bereavement care
- How to provide home care and community participation in PC Palliative care for pharmacists

6. วิธีดำเนินการ

6.1 อบรมผู้เชี่ยวชาญระยะ 8 สัปดาห์ “Basic Certificate Course in Palliative Medicine” สำหรับแพทย์ที่ทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบการเรียนการสอนเรื่อง Palliative care หรือเป็นแพทย์ที่ทำหน้าที่ประสานศูนย์ palliative care ระดับโรงพยาบาลศูนย์หรือโรงพยาบาลจังหวัด วิธีการอบรม ประกอบด้วย

สัปดาห์ที่ 1	การเตรียมตัวอ่านบทเรียนล่วงหน้าพร้อมทำ assignment และมานำเสนอ
สัปดาห์ที่ 2	การเรียนภาคทฤษฎีในห้องเรียนและการทำแบบฝึกหัด
สัปดาห์ที่ 3	การฝึกปฏิบัติ ทำ ward round และดูแลผู้ป่วยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ 1 สัปดาห์
สัปดาห์ที่ 4-7	การศึกษาด้วยตนเองและทำ assignment และเตรียมกรณีผู้ป่วยในการดูแล 2 รายเพื่อนำมานำเสนอในสัปดาห์สุดท้าย
สัปดาห์ที่ 8	นำเสนอกรณีศึกษา การอภิปรายกรณีศึกษาการสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการจัดอบรมจะมีวิทยากรจากต่างประเทศมาช่วยในการจัดอบรม course แรก

6.2 อบรมทางไกล 6 สัปดาห์ “Certificate Course in Essentials Palliative Care” เป็นการอบรมสำหรับแพทย์ทั่วไปและแพทย์เฉพาะทางที่ต้องการ apply PC ในผู้ป่วยตนเอง เหมาะสำหรับแพทย์ที่มีเวลาไม่มากและต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิธีการเรียนรู้ประกอบด้วย

สัปดาห์ที่ 1	Introductory course ระยะเวลา 3 วัน เป็นการชี้แจงหลักสูตรและการเรียนภาคบรรยายหัวข้อที่มีความสำคัญ การเตรียมตัวศึกษาบทเรียนด้วยตนเอง
สัปดาห์ ที่ 2-5	การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการทำ assignment และการเตรียมนำเสนอกรณีศึกษา
สัปดาห์ที่ 6	การเรียนในห้องเรียนระยะเวลา 3 วัน โดยการนำเสนอกรณีผู้ป่วยและการอภิปรายกรณีศึกษา หลังจากนั้นทำการสอบภาคทฤษฎี

6.3 การอบรมระยะสั้น 2 วัน “Pain and Palliative Care for Doctors” เป็นการอบรมแก่แพทย์ทั่วไป ให้ความรู้พื้นฐานด้าน palliative care เป็นการบรรยายในห้องเรียนและทำแบบฝึกหัดกรณีศึกษา ครอบคลุมหัวข้อการจัดการอาการที่สำคัญ การสื่อสารจริยธรรมและกฎหมาย

6.4 การอบรมเชิงปฏิบัติการเฉพาะด้าน Palliative care ระยะเวลา 2 วัน สำหรับแพทย์พยาบาลและบุคคลที่ทำงานหรือสนใจงาน palliative care โดยมีหัวข้อต่อไปนี้

- communication skills in palliative care
- Symptom management in palliative care

- Bereavement care

- How to provide home care and community participation in PC

6.5 การอบรมเภสัชกรระยะเวลา 2 วัน Palliative care for pharmacists เป็นการอบรมเภสัชกรทั่วไปให้รู้จัก palliative care ทรายาน essential drugs in palliative care การจัดระบบยา opioids

กิจกรรม	ผลผลิตปีที่ 1	ผลผลิตปีที่ 2	ผลผลิตปีที่ 3	ผลผลิตรวม 3 ปี
1. Basic Certificate Course in Palliative Medicine	จัด 2 รุ่น รุ่นที่ 1 ที่คณะแพทยขอนแก่น รุ่นที่ 2 ที่คณะแพทยรามธิบดี รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 10 คน/รุ่น รวมได้ผู้เชี่ยวชาญ 20 คน	จัด 4 รุ่น ภาคละ 1 รุ่น (ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์) รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 10 คน/รุ่น รวมได้ผู้เชี่ยวชาญ รวม 40 คน	จัด 4 รุ่น ภาคละ 1 รุ่น (ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์) รวม จำนวนผู้เข้าอบรม 10 คน/รุ่น รวมได้ผู้เชี่ยวชาญ รวม 40 คน	รวม 10 รุ่น 10 คน/รุ่น ได้ผู้เชี่ยวชาญ รวม 100 คน ทั่วประเทศ
2. Certificate Course in Essentials Palliative Care	จัด 2 รุ่น รุ่นที่ 1 ที่คณะแพทยขอนแก่น รุ่นที่ 2 ที่คณะแพทยรามธิบดี รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 15 คน/รุ่น รวม 30 คน	จัด 4 รุ่น ภาคละ 1 รุ่น (ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์) รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 15 คน/รุ่น รวม 60 คน	จัด 4 รุ่น ภาคละ 1 รุ่น (ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์) รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 15 คน/รุ่น รวม 60 คน	รวม 10 รุ่น 15 คน/รุ่น รวม 150 คน
3. Pain and Palliative Care for Doctors	จัด 2 รุ่น รุ่นที่ 1 ที่คณะแพทยขอนแก่น รุ่นที่ 2 ที่คณะแพทยรามธิบดี รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 80 คน/รุ่น รวม 160 คน	จัด 4 รุ่น ภาคละ 1 รุ่น (ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์) รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 80 คน/รุ่น รวม 320 คน	จัด 4 รุ่น ภาคละ 1 รุ่น (ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์) รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 80 คน/รุ่น รวม 320 คน	รวม 10 รุ่น 80 คน/รุ่น รวม 800 คน
4. การอบรมเชิงปฏิบัติการ - communication skills in palliative care - Symptom management in PC - Bereavement care - How to provide home care and community participation in PC	จัด 4 เรื่อง 2 แห่งได้แก่ขอนแก่น และ รามธิบดี ครั้งละ 40 คน รวม 320 คน	จัด 4 เรื่อง 4 แห่งได้แก่ขอนแก่น รามา , เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์ครั้งละ 40 คน รวม 640 คน	จัด 4 เรื่อง 4 แห่งได้แก่ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์ ครั้งละ 40 คน รวม 640 คน	รวม 4 เรื่อง 10 ครั้ง ครั้งละ 40 คน รวม 1,600 คน

กิจกรรม	ผลผลิตปีที่ 1	ผลผลิตปีที่ 2	ผลผลิตปีที่ 3	ผลผลิตรวม 3 ปี
5. Palliative care for pharmacists	จัด 2 รุ่น รุ่นที่ 1 ที่คณะแพทย์ขอนแก่น รุ่นที่ 2 ที่คณะแพทย์รามาริบัติ รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 60 คน/รุ่น รวม 120 คน	จัด 4 รุ่น ภาคละ 1 รุ่น (ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์) รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 60 คน/รุ่น รวม 240 คน	จัด 4 รุ่น ภาคละ 1 รุ่น (ขอนแก่น , รามา เชียงใหม่ , สงขลานครินทร์) รวมจำนวนผู้เข้าอบรม 60 คน/รุ่น รวม 240 คน	รวม 10 รุ่น 60 คน/รุ่น รวม 600 คน

7. ระยะเวลาดำเนินการ

23 กรกฎาคม – 10 กันยายน 2557

8. สถานที่จัด

ห้องบรรยาย 3 , 4 ภาควิชาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน ชั้น 3 อาคารศูนย์อุบัติเหตุและเวชศาสตร์ฉุกเฉิน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล
รามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล

9. กลุ่มเป้าหมาย

9.1 อาจารย์แพทย์ในโรงเรียนแพทย์หรือแพทย์ที่ทำงานในโรงพยาบาลศูนย์ซึ่งทำหน้าที่สอนนักศึกษาแพทย์และแพทย์ประจำบ้าน
หรือทำหน้าที่ดูแลศูนย์ Palliative ของโรงพยาบาล

9.2 แพทย์เฉพาะทางหรือแพทย์ทั่วไปที่มีความสนใจใน Palliative care

9.3 แพทย์และพยาบาลที่สนใจในการฝึกทักษะเฉพาะหัวเรื่องของ Palliative care จำนวน 10 คน/รุ่น

10. วิทยากร

คณะอาจารย์ภาควิชาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ และทีมวิทยากรจากองค์กรภายนอก
มหาวิทยาลัยมหิดล

11. งบประมาณ

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สมาคมบริบาลผู้ป่วยระยะท้าย

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 12.1 ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ความเข้าใจ การดูแลแบบประคับประคอง
- 12.2 ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับกลับไปพัฒนาระบบในการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองในโรงพยาบาลของตนเองได้

13. การประเมินผล

ติดตามและประเมินผลโดยคณะกรรมการดำเนินการ โดยมีการประชุมติดตามงานเป็นระยะ ประเมินผลการฝึกอบรมเมื่อเสร็จสิ้นการอบรมครั้งแรก และปรับเปลี่ยนบทเรียนและวิธีการจัดการเรียนการสอนตามผลการประเมิน เจ้าหน้าที่ประสานโครงการจะทำการติดตามโครงการในภาคต่างๆ ทุกไตรมาส มีการประชุมสรุปติดตามโครงการปีละครั้ง มีการติดตามผลการดำเนินงานโดยชุดโครงการ และรายงานผลต่อกรรมการสมาคมบริบาลผู้ป่วยระยะท้ายทุก 6 เดือน

14. การติดตามผล

ระยะเวลาการติดตามผล	หลังสิ้นสุดการฝึกอบรม 1 ปีการศึกษา
ประเด็นการติดตาม	การนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตาม	
(1) สอบถามการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จากผู้เข้าร่วมการอบรม	
(2) สังเกต รวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติงานในห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลรามาริบัติ	

15. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ผศ.พญ.ยุวเรศมคฺฐ์ สิทธิชาญบัญชา โทร. 02-201-1484

16. ผู้ประสานงานโครงการ

16.1 นางสาววันทนา	พุ่มพวง	โทร. 02-201-1484
16.2 นางสาวศิวพร	โคมเกิด	โทร. 02-201-2404
16.3 นางสาวเพ็ญ	กล่อมกุล	โทร. 02-201-2404